SVEA HOVRÄTT
SVERIGES DOMSTOLAR

Yttrande

Datum	Diarienummer
2026-10-26	HSV 2026/773

Justitiedepartementet
Ju2026/01671

Yttrande över delbetänkandet ”Tillträdesförbud” (SOU 2026:48)

Ju2026/01671

Svea hovrätt har granskat delbetänkandet utifrån de intressen som hovrätten främst har att beakta. Hovrätten lämnar följande yttrande.

Ändringar i tillträdesförbudslagen

Hovrätten delar utredningens bedömning att de föreslagna utökningarna av möjligheterna att använda tillträdesförbud bör ske genom ändringar i den nuvarande lagen (2021:34) om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek.

Ordinära tillträdesförbud

Hovrätten har följande synpunkter i denna del.

Utredningen föreslår att utvidgningen avseende de platser som ett tillträdesförbud kan avse sker genom tillägget av rekvisitet ”en annan affärslokal”. Det framstår inte som självklart att ”annan affärslokal” avser varje typ av lokal där kommersiell verksamhet bedrivs. Uttrycket ”annan affärslokal” kan leda till vissa frågor i rättstillämpningen, till exempel i fråga om lokaler där det bedrivs såväl kommersiell som icke kommersiell verksamhet och lokaler för postförmedling där det inte också erbjuds varor eller tjänster mot betalning. Mot denna bakgrund och då det är fråga om förutsättningar för ett straffsanktionerat förbud, bör det övervägas om ”en annan affärslokal” kan ersättas med ett annan formulering som uppfyller nödvändiga krav på precision och förutsebarhet. I vart fall bör det i det fortsatta lagstiftningsarbetet närmare analyseras vilka typer av lokaler som avses.

När det gäller den föreslagna formuleringen av 2 § första stycket kan följande noteras. Beträffande rekvisitet att personen ”har begått ett brott” anges i författningskommentaren (s. 136 f.) att det förutsätter att skuldfrågan avseende gärningen är klarlagd. Som exempel nämns att skuldfrågan är fastställd genom en fällande dom, ett godkänt strafföreläggande eller en åtalsunderlåtelse. Hovrätten har inte någon erinran mot att uttrycket ges denna betydelse. Det anges dock också att det på annan grund kan bedömas stå klart att ett brott har begåtts. Som exempel på det senare nämns att den misstänkte har erkänt en gärning eller att någon har gripits på bar gärning och vissa utredningsåtgärder kvarstår innan åtal kan väckas. Med beaktande av oskuldspresumtionen och den rätt till domstolsprövning som följer av

EKMR, ifrågasätter hovrätten om uttrycket ”har begått ett brott” kan ges en sådan innebörd som att uttrycket omfattar en situation där det – utan att skuldfrågan är fastställd genom till exempel dom – annars bedöms stå klart att ett brott har begåtts enligt de exempel som anges i författnings-kommentaren. Förslagets förenlighet med EKMR bör analyseras närmare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Vidare uppfattar hovrätten rekvisitet ”i anslutning till” som en geografisk avgränsning av den möjliga brottsplatsen för ett för tillträdesförbud relevant brott. Enligt författningskommentaren (s. 137) och lagens ursprungliga förarbeten (prop. 2020/21:52 s. 101) verkar dock syftet snarare vara att avgränsa förbudsrelevant brottslighet till sådan som på något sätt riktar sig mot lokalen och den verksamhet som bedrivs där. Detta åstadkoms dock enligt den föreslagna lydelsen av 2 § första stycket genom att det förutsätts att brottet ”kan påverka den verksamhet som bedrivs där”. Det bör utvecklas närmare vad som avses med ”i anslutning till” och hur långt från lokalen den relevanta brottsplatsen kan sträcka sig.

Tillfälliga tillträdesförbud

Hovrätten har i och för sig inte någon erinran mot förslaget att införa tillfälliga tillträdesförbud, men lämnar följande synpunkter.

Enligt 15 § krävs för sådant förbud dels att personen har begått en straffbelagd gärning i eller i anslutning till lokalen, dels att det är sannolikt att förutsättningarna för att meddela ett förbud med stöd av 2 § första stycket föreligger. I linje med vad som redovisas ovan anser hovrätten att det kan ifrågasättas om det är förenligt med EKMR att en polisman på ett så tidigt stadium som inom ramen för en prövning av ett interimistiskt tillträdesförbud ska pröva om det *står klart* att en person har begått en straffbelagd gärning. Förslagets förenlighet med EKMR bör i vart fall utredas närmare i det fortsatta arbetet. En lämpligare ordning skulle kunna vara att uppställa ett lägre beviskrav som innebär att det ska prövas om det med någon grad av sannolikhet (till exempel sannolikt eller skälig anledning att anta) kan sägas att personen har begått en straffbelagd gärning.

Hovrätten kan inte heller av delbetänkandet utläsa de närmare skälen för att uppställa ett högre beviskrav för att en straffbelagd gärning har begåtts (står klart att), än att övriga förbudsförutsättningar föreligger (sannolikt). Det framstår som mer ändamålsenligt att samma beviskrav gäller i förhållande till samtliga förbudsförutsättningar.

Eftersom skuldfrågan sällan torde kunna fastställas slutligt inom fyra veckor, finns det risk för att ett tillfälligt tillträdesförbud med den lösning hovrätten pekar på ovan, som grundas på en misstanke om brott, i praktiken sällan skulle kunna ersättas av ett ordinärt tillträdesförbud. Om det skulle bedömas nödvändigt, kan det i så fall övervägas om tillfälliga tillträdesförbud ska få gälla under en något längre tid än fyra veckor. Eftersom fråga är om ett straffsanktionerat tillfälligt tillträdesförbud, bör dock tiden inte utsträckas alltför långt.

Övrigt

Hovrätten har inte någon erinran mot förslagen i övrigt.

Slutligen noteras att hänvisningen till 13 § i nuvarande 20 § i lagen (2021:34) om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek behöver justeras med hänsyn till att nuvarande 13 § enligt förslaget ska betecknas 19 §.

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättslagmannen Monika Sörbom, hovrättsrådet Henrik Matz och tf. hovrättsassessorn Fanny Grinbaum, föredragande.

Monika Sörbom

Fanny Grinbaum